

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om universiteternes styrelse.

(Afgivet af udvalget den 29. oktober 1970).

Udvalget har holdt fire møder og har herunder haft et samråd med undervisningsministeren, som endvidere har fremsendt skriftlige besvarelser af spørgsmål stillet af udvalget. Udvalgets spørgsmål er optrykt som bilag 1 og ministerens besvarelse som bilag 2 med underbilag. Ministeren har endvidere tilstillet udvalget følgende materiale:

Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 13. august 1970 (overgangsbestemmelser i forbindelse med styrelseslovens ikrafttræden 1. september 1970),

undervisningsministerens brev af 30. september 1970 til studenterrådet ved Københavns universitet vedrørende den af studenterrådet foreslåede valgprocedure,

de af undervisningsministeriet den 12. oktober 1970 udfærdigede regler om valg i efteråret 1970 af repræsentanter for de studerende til konsistorium, fakultets-, fag- og sektionsråd ved Københavns universitet og

undervisningsministerens brev af 16. oktober 1970 til samtlige studerende ved Københavns universitet.

Materialet er optrykt som bilag 3 (med underbilag) og bilag 4.

Der er i udvalget modtaget deputationer fra

Konservative studenter, Århus,
Studenterrådet ved Københavns universitet og

Fællesrådet for amanuensisrådene ved Københavns universitet.

Endvidere har udvalget modtaget en henvendelse fra Liste P ved Århus universitet. Henvendelsen er optrykt som bilag 6.

Et *flertal* (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) indstiller under henvisning til bilagene lovforslaget til *forkastelse*.

Et *mindretal* (socialdemokratiets og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) udtaler følgende:

Vi gjorde allerede ved lovens tidligere behandling opmærksom på, at der var grund til bekymring, fordi man ikke gav de studerende ved universiteterne samme repræsentationsstyrke som de studerendes råd ved de øvrige højere læreanstalter.

Efter de ændringer, som styrelsesloven gennemgik mellem 1. og 2. behandling, var det helt klart, at forholdet omkring studenterrådene måtte nødvendiggøre smidige overgangsregler. Noget sådant tilsigtede dette lovforslag.

Under udvalgets forhandlinger er det blevet klart, at både studenter og universitetslærere er interesserede i en forhandlingsløsning. Vi må derfor meget beklage, at udvalgets flertal helt har afvist vore forslag.

Hermed indstiller mindretallet lovforslaget til *vedtagelse uforandret*.

Knud Bro.

Jørgen Jensen.

Lembourn.

Ellen Strange Petersen.

Merete Bjørn Haussen.

Enggaard.

Johan Philipsen.

Samuelson,
næstformand.

Bernhard Baunsgaard.

Valbak.

Orla Møller.

Camre.

Anker Jørgensen.

Kampmann.

Knud Nielsen,
formand.

Sogaard.

Morten Lange.

Bilagsfortegnelse.

	Side
Bilag 1. Udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren	335
— 2. Undervisningsministerens besvarelse	337
Underbilag 1. Udtalelse fra det rets- og statsvidenskabelige fakultet ved Københavns uni- versitet	339
— 2. Undervisningsministeriets redegørelse for hændelsesforløbet siden styrelses- lovens stadfæstelse den 4. juni 1970	341
— 3. Udtalelse af 29. oktober 1970 fra professor, dr. jur. Bent Christensen	347
— 4. Besvarelse af spørgsmål vedrørende studienævn	355
— 5. Justitsministeriets udtalelse af 29. oktober 1970	357
— 3. Undervisningsministerens skrivelse af 16. oktober 1970 til de studerende ved Københavns universitet	369
Underbilag 1. Undervisningsministeriets skrivelse af 30. september 1970 til Studenterrådet ved Københavns universitet	373
— 2. Cirkulære om valg i efteråret 1970 af repræsentanter for de studerende til konsistorium, fakultets-, fag- og sektionsråd ved Københavns universitet	377
— 4. Bekendtgørelse om foranstaltninger ved ikrafttrædelsen af lov om universiteternes styrelse	387
— 5. Notat af folketingsmand Morten Lange vedrørende listevalg	391
— 6. Skrivelse af 25. oktober 1970 til folketingets medlemmer fra de studerendes Liste P ved Århus universitet	393

Bilag 1.

Udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren.*)

Folketingets udvalg angående
 forslag til lov om ændring af
 lov om universiteternes styrelse.

Christiansborg, den 28. oktober 1970.

Udvalget udbeder sig ministerens besvarelse af følgende spørgsmål:

1. Udvalget anmoder undervisningsministeren om at fremskaffe et resposum fra det rets- og statsvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet og en udtalelse fra justitsministeriets lovkontor om følgende spørgsmål:

a. Vil det være lovligt, hvis man lægger til grund for valg af studenterrepræsen-

tanter til konsistorium, at de 11 studenter, som med det højeste stemmetal er valgt til studenterrådets repræsentantskab, anses for direkte valgt til konsistorium, således at de øvrige er suppleanter?

- b. Må det samme antages at gælde valgene til fakultetsråd, fagråd m. v.?
- c. Må ministeren anses for at være juridisk forpligtet til at dekretere listevalg?
- d. Hvilken betydning har udvalgets betænkning for forståelse af loven?

P. u. v.

Knud Nielsen,
 formand.

Til undervisningsministeren.

*) Jfr. endvidere spørgsmål, side 13.

Bilag 2.**Besvarelse.****UNDERVISNINGSMINISTERIET**

Den 29. oktober 1970.

Med henvisning til udvalgets samråd med undervisningsministeren g. d. fremsendes efter undervisningsministerens anmodning følgende:

1. Udtalelse fra det rets- og statsvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet, som ikke ser sig i stand til at afgive et responsum.

2. Redegørelse for hændelsesforløbet siden styrelseslovens stadfæstelse.
3. Udtalelse af 29. oktober 1970 fra professor, dr. Bent Christensen.
4. Besvarelse af spørgsmål vedrørende studienævn.

Et notat fra justitsministeriets lovkontor vil blive overbragt til udvalget separat.*)

P. M. V.

Bj. Brynskov.

Til folketingets udvalg vedrørende forslag til lov om ændring af lov om universiteternes styrelse.

*) Her optrykt som underbilag 5.

Underbilag 1 til bilag 2.

3. afdeling, 1. kontor.

Den 29. oktober 1970.

Notat vedrørende forslag til lov om ændring af lov om universiteternes styrelse.

Spørgsmålet om fremskaffelse af et resposum fra det rets- og statsvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet er forelagt pr. telefon for dekanen, professor Allan Philip.

Denne har den 28. oktober 1970 kl. 21.00 indtelefoneret følgende svar i sin egenskab af dekan:

Fakultetet har under den nugældende lovgivning ingen pligt til at afgive udtalelser. Fakultetet har allerede i en årrække anset

det for uheldigt at afgive udtalelser som kollektivt organ og har været betænkelig ved at afgive udtalelser i sager, som er genstand for politisk strid. Dette må ganske særligt gælde en sag som den foreliggende, hvor det drejer sig om forhold, hvori fakultetet er interesseret part, og hvorom flere af dets medlemmer har udtalt sig på forhånd. Hertil kommer, at det må anses for praktisk umuligt at fremkomme med en fælles udtalelse inden for den angivne tidsfrist.

Den 29. oktober 1970.

Bj. Brynskov.

Underbilag 2 til bilag 2.

UNDERVISNINGSMINISTERIET

Den 29. oktober 1970.

Redegørelse for hændelsesforløbet siden styrelseslovens stadfæstelse den 4. juni 1970.

30. juni 1970 indkalder undervisningsministeren til en drøftelse den 8. juli 1970 om fastsættelse af overgangsregler i forbindelse med lovens ikrafttræden, jfr. lovens § 17, stk. 4.

8. juli 1970 afholdes det indkaldte møde — bl. a. med deltagelse af:

studenterrådets formand, Jørgen Bang, Odense universitet,
medlem af det medicinske studenterråd, Hans Buhl, Odense universitet,
studenterrådets formand, Børge Klemmensen, Københavns universitet,
studenterrådets formand, Max August Pedersen, Århus universitet.

Mødet ledes af afdelingschef Brynskov.

På mødet forhandles følgende spørgsmål:

1. Om valg af nye styrelsesorganer.
2. Frist for valg af nye styrelsesorganer.
3. Valgregler.
4. Styrelsesorganers kompetence.
5. Overgangsbekendtgørelsernes form.
6. Om fortolkningen af § 17, stk. 4, sidste punktum.
7. Arbejdsgang.

20. juli 1970 udsendes notat om mødet den 8. juli til mødedeltagerne samt udkast til overgangsbekendtgørelse med anmodning om kommentarer.

Af notatet fremgår bl. a.:

„... Der var enighed om at vælge fakultets-, fag- og sektionsråd samt konsistorium ... snarest ...

... valg i henhold til overgangsbestemmelser må opfylde lovens betingelser, da de deraf fremstående styrelsesorganer bliver endelige...

... fristen ... (fastsattes) ..., således at valg ... senest skal være afsluttet ... den 30. november 1970 ...

... Udskydelsen i forhold til tidligere forslag (15. oktober) fandtes nødvendig ... af hensyn til de studerendes mulighed for at fremkomme med forslag til valgregler ...

... Man fastslog indledningsvis, at det i henhold til § 11, stk. 1, påhviler undervisningsministeriet at fastsætte regler om valg af medlemmer til universitetsorganerne. Endvidere må det påhvile institutionerne som embedsforpligtelse at afholde alle valg til styrelsesorganer, herunder valg af studerende ...

... Vedrørende tilvejebringelse af studentrepræsentanter til universitetsorganer udtalte *Brynskov* direkte forespurgt, at ministeriet meget gerne fra studenter side modtog forslag til valgregler ...

... udbad man sig en frist for, hvornår udkast senest måtte være ministeriet i hænde ...

Brynskov meddelte, at ministeriet ikke agtede at fastsætte nogen egentlig frist. Det må stå fast, at bekendtgørelser om valgregler skal forelægges senest den 15. oktober 1970. Indkommer der ikke i tide udkast til valgregler, vil det uden hensyn hertil være nødvendigt for ministeriet at opfylde sin

forpligtelse til at fastsætte regler af valg til medlemmer af universitetsorganerne i henhold til lovens § 11, stk. 1 ...

... *Bent Christensen* redegjorde for, hvorfor man i Københavns universitets udkast til valgregler havde foreslået, at valg af lærere skulle ske ved forholdstalsvalg. Han forespurgte i denne forbindelse, om det kunne anses for lovmedholdeligt at afholde valgene som f. eks. majoritetsvalg ... Umiddelbart var ministeriets repræsentanter af den opfattelse, at *Bent Christensen*s spørgsmål måtte besvares benægtende ...

Brynskov lovede at nævne spørgsmålet for ministeren, idet han meddelte, at såfremt institutionerne ikke modtager tilkendegivelse i anden retning, må det ligge fast, at alle valg skal foregå som listevalg ...

Ministeriet har ikke modtaget nogen kommentarer hertil.

3. august 1970 møde med undervisningsministeren og studenterrådets næstformand, *Frants Gregersen*, om de studerendes valgregler. På grund af sommerferie deltog ingen på sagen fast arbejdende embedsmænd i mødet, og den

11. august 1970 afholdes på ny møde med deltagelse af undervisningsministeren, *Børge Klemmensen*, *Frants Gregersen*, *Udsen*, *Brynskov* og *Ernst Goldschmidt*.

Det oplystes, at indstillingen om valgprocedure vil blive fremsendt i form af et urafstemningsresultat.

Fortolkningen af lovens krav til valgregler diskuteres, og den allerede meddelte fortolkning af lovens § 11, stk. 2, fastholdes. Direkte adspurgt frabeder studenterrådets repræsentanter sig orientering om lovens krav til valgreglernes udformning, forinden urafstemning iværksættes og i øvrigt dets resultat foreligger.

13. august 1970 udstedes bekendtgørelse om foranstaltninger ved ikrafttrædelsen af lov om universiteternes styrelse.

19. august 1970 forhandles valgregler for lærerne ved Københavns universitet ved de af universitetets rektor udpegede befuldmægtigede vedrørende valgspørgsmål (prorektor og referendar).

25. august 1970 udstedes cirkulære om valg af repræsentanter for videnskabelige medarbejdere og lærere til fakultets-, fag- eller sektionsråd ved Københavns universitet.

3. september 1970 udstedes et tilsvarende cirkulære for Odense universitet. Begge disse cirkulærer bygger på principperne direkte forholdstalsvalg.

9. september 1970 modtager undervisningsministeriet udkast til regler om valg af repræsentanter for de studerende til konsistorium og fakultetsråd ved Odense universitet. Udkastet følger fuldt ud principperne, der er indeholdt i cirkulæerne af 25. august og 3. september (se ovenfor).

10. september 1970 modtager ministeriet underhånden forslag til statutter for studenterrådet. Under en uforbindende samtale mellem studenterrådsrepræsentanter og embedsmænd gives udtryk for tvivl med hensyn til muligheden for at kunne godkende majoritetsvalg og rotationsprincippet.

15. september til 25. september 1970 afholdes urafstemning om statutter for studenterrådet ved Københavns universitet.

28. september 1970 fremsender studenterrådet ved Københavns universitet indstilling "... om den valgprocedure, de studerende ønsker at anvende ved valg til universitetsorganer og dermed hele organisationsformen for de studerende ved universitetet ...". Samtidig orienteres ministeriet om afstemningsresultatet.

Samtidig overbringer studenterrådets formand og næstformand en kopi af indstillingen til ministeriets embedsmænd og anmoder om svar senest den 29. september af hensyn til den tekniske forberedelse af valg efter studenterrådets regler, hvilken forberedelse nødvendigvis må påbegyndes den 30. september.

29. september 1970 orienteres referendaren om, at ministeriet ikke kan godkende studenterrådets indstilling, da den nødvendiggør udstedelse af ulovlige valgregler.

Referendaren understreger på ny, at spørgsmålet om udstedelse af regler for valg

af studenterrepræsentanter i styrelsesorganer må være en sag mellem undervisningsministeren og studenterne.

30. september 1970 bringer en af ministeriets betjente undervisningsministerens svar på studenterrådets indstilling med opfordring til forhandling til studenterrådet. Derefter orienteres offentligheden ved tilstillelse af en kopi til pressen. Kopierne afsendes efter overbringelsen til studenterrådet og orientering af universitetets rektor.

Ved særlig skrivelse til Q's redaktion anmodes om optagelse af skrivelsen i førstkommande nummer af Q.

Studenterrådets præsidium afviser i en pressemeddelelse samme aften forhandling.

5. oktober 1970 gentager undervisningsministeren de forhandlingstilbud, som af studenterrådet besvares med en pressemeddelelse samme aften, hvoraf fremgår, at man kun er villig til forhandling, hvis det kan ske på grundlag af urafstemningsresultatet.

7. oktober 1970 tilkaldes universitetets prorektor og referendar, der på rektors vegne — efter at være orienteret om situationen — påny fastholder, at sagen må finde sin løsning uden universitetslærere og administrationens bistand.

Det meddeles, at det efter styrelsesloven må være universitetets pligt at drage omsorg for etableringen af styrelsesorganerne.

Hovedprincipperne for valgreglernes udformning og valgets afvikling aftales.

9. oktober 1970 udstedes cirkulære om valg af repræsentanter for de studerende til konsistorium og fakultetsråd ved Odense universitet.

12. oktober 1970 udstedes valgeregler for valg af studenterrepræsentanter til Køben-

havns universitets styrelsesorganer. Reglerne kundgøres ikke, da forskellige forhandlingsmuligheder er under undersøgelse.

Universitetets rektor tilkaldes og orienteres om reglernes indhold og administrative konsekvenser for universitetet.

Q's redaktion meddeler i en skrivelse, at ministeriets anmodning om optagelsen af 30. september-skrivelsen ikke har kunnet imødekommes, da bladet ved modtagelsen allerede var færdigredigeret.

15. oktober 1970 udkommer Q, bl. a. indeholdende på side 4 en oplysning om, at ministeriet har sendt et eksemplar af 30. september-skrivelsen til redaktionen. Videre hedder det: „Denne skrivelse har været bragt i sin helhed eller i uddrag i dagspressen, hvorfor vi ikke ser nogen grund til at gentage den her . . . Eventuelle interesserede kan få undervisningsministeriets skrivelse til gennemlæsning ved henvendelse til Q's redaktion“. Herudover indeholder det pågældende nummer af Q bl. a. en orientering om afholdelse af valg til styrelsesorganer i henhold til studenterrådets statutter.

16. oktober 1970 modtager ministeriet detaljerede regler for afvikling af valg i henhold til studenterrådets statutter.

Herefter besluttede ministeriet endeligt at rette henvendelsen af 16. oktober 1970 til samtlige studerende ved Københavns universitet. Med en samtidig skrivelse indbydes studenterrådet til helt åbne forhandlinger.

22. oktober 1970 afholdes møde med universitetets rektor om universitetets afvikling af valget.

Sent om eftermiddagen meddeles, at der er fremsat forslag til lov om ændring af lov om universiteternes styrelse.

Underbilag 3 til bilag 2.

BENT CHRISTENSEN

Professor, dr. jur.

Den 29. oktober 1970.

Gennem undervisningsministeriet har jeg den 28. oktober 1970 om aftenen fået meddelelse om, at udvalget vedrørende forslag til lov om ændring af lov om universiteternes styrelse har bedt om en udtalelse vedrørende forskellige fortolkningsspørgsmål i forbindelse med studenternes valg til konsistorium, fakultets-, fag- og sektionsråd i henhold til universiteternes styrelseslov af 1970.

Jeg har forstået: *at* man har henvendt sig til mig i min egenskab af referendar ved Københavns universitet,

at man ønsker en juridisk bedømmelse af undervisningsministerens skrivelse til studenterrådet som svar på dettes fremsendelse af de vedtagne statutter samt besvarelse af 4 spørgsmål, stillet af socialdemokratiets medlemmer af udvalget, *at* man ønsker svar den 29. oktober senest kl. 15.

I denne anledning skal jeg udtale:

Jeg kan ikke afgive nogen udtalelse i min egenskab af referendar ved Københavns universitet. Referendaren er i henhold til styrelsesanordningen af 1936, som gælder, indtil nye organer i henhold til styrelsesloven af 1970 er valgt, rektors rådgiver i juridiske spørgsmål. Spørgsmålet om forståelsen af reglerne om valg af studentrepræsentanter til de nye styrende organer har ikke på noget tidspunkt foreligget for universitetet som institution og gør det stadig ikke. Ved at udtale mig som referendar ville jeg handle på universitetets vegne, og dette hverken kan eller vil jeg. Efter forhandling med rektor har jeg imidlertid fundet, at jeg ikke burde nægte

at udtale mig som en af flere mulige sagkyndige ud fra den betragtning, at jeg i de senere år har fulgt arbejdet med den nye styrelseslovs forberedelse og gennemførelse på relativt nært hold.

På den korte tid, som har stået til min rådighed, har det været åbenbart umuligt at tage forsvarlig stilling til alle de rejste problemer. Jeg har koncentreret mig om 2, som jeg har skønnet særlig væsentlige.

1. Spørgsmålet om såkaldt listevalg, undervisningsministerens ovennævnte skrivelse, pkt. 4, og spørgsmål 1 c fra udvalget.

Ministeren udtaler i sin skrivelse, at styrelseslovens § 11 måtte tilsidesættes, såfremt han skulle fastsætte valgeregler i overensstemmelse med den indstilling, der indeholdes i studenterrådets statutter.

Disse statutters valgeregler er ikke helt klare, men jeg lægger til grund, at meningen er, at der ved flertalsvalg mellem enkeltvis opstillede kandidater skal vælges repræsentanter til studenterrådets fagråd, fakultetsgrupper og repræsentantskab, og at de således valgte skal indgå i eller udpege repræsentanter i universitetets fakultets-, fag- eller sektionsråd samt konsistorium, jfr. statutternes § 45, 36, 38, 40 og 46, stk. 12, jfr. § 4, stk. 2-4, § 9 og § 16. For at få spørgsmålet om fremgangsmåden ved kandidatopstillinger og valgets opgørelse isoleret fra spørgsmålet om direkte eller indirekte valg vil jeg foreløbig gå ud fra, at de, der vælges til studenterrådets fagråd, fakultetsgrupper og repræsentantskab, indtræder i universitetets kol-

legiale organer. Denne forudsætning er nok i alt fald delvis forkert, jfr. nærmere nedenfor under 2.

Styrelseslovens § 11 har følgende ordlyd:

„Regler om valg af medlemmer til universitetsorganerne fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Anvendes listeopstilling af kandidater til poster i universitetsorganerne, fordeles posterne efter reglerne om forholdstalsvalg.“

Paragraffen er udtryk for en ofte anvendt lovgivningsteknik. Den fastslår i 1. stk., hvem der udøver en vis kompetence. Dernæst sætter den i stk. 2 grænser for denne kompetences udøvelse. Sådanne grænser er givetvis bindende for kompetencehaveren, i dette tilfælde undervisningsministeren.

Grænserne er imidlertid overordentlig dunkelt angivet.

a. Den traditionelle juridiske fremgangsmåde over for en dunkel lovtæst er at søge at analysere dennes sproglige indhold.

1) I dette tilfælde er det nærliggende at begynde med en logisk analyse af, hvad der overhovedet kan tænkes at være bestemmelsens indhold.

Her må man først være opmærksom på, at valgregler for universitetsorganerne kan angå situationer, hvor der kun skal vælges 1 repræsentant + en suppleant. Sådanne tilfælde forekommer efter ministeriets valg-cirkulære af 12. oktober 1970 § 3, stk. 3, og ville rimeligvis blive resultatet af bestemmelser, truffet i henhold til studenterrådets statutter § 8, stk. 2, og § 58. Under forudsætning af, at der i denne situation kun opstilles 2 kandidater, er såvel listeopstilling som forholdstalsvalg uanvendelig, og reglen følgerig meningsløs i netop denne situation.

Hvor der skal vælges flere repræsentanter for samme vælgergruppe, kan valget opgøres på højst forskellig måde. 2 par alternativer er efter ordene i § 11, stk. 2, nærliggende, men det er muligt, at man ved studium af den meget omfattende litteratur om valgregler ville kunne finde andre. De 2 par nærliggende alternativer er følgende: Kandidater kan opstilles enten enkeltvis eller på lister. Stemmeopgørelsen kan ske

efter flertalsmetode eller efter forholdstalsmetode. De 2 par alternativer kan kombineres. Man kan have enkeltmandsopstilling og flertalsopgørelse. Det er, hvad studenterrådet foreslår. Men man kan også have enkeltmandsopstilling og forholdstalsvalg. Sådant var i realiteten reglerne for valg af landstingsmænd til 1866-grundlovens landsting ifølge valgloven af 1901, §§ 82-83, der dog naturligvis anvender en anden teknisk fremgangsmåde ved forholdstalsvalgopgørelsen end de nu gængse. Man kan have listeopstilling og forholdstalsvalg. Det har siden 1920 været fremgangsmåden ved folketingsvalg. Man kan også have listevalg og majoritetsvalg, altså således, at hele den liste, der får flertal, er valgt. Sådant var reglerne om valg af valgmand til landstingsvalgene efter valgloven af 1901 § 71 C - § 72.

Tages denne analyse som udgangspunkt, skulle styrelseslovens § 11, stk. 2, have følgende indhold: Reglen kan overhovedet ikke anvendes, hvor der skal vælges 1 repræsentant (+ eventuelt 1 suppleant) og der kun er 2 kandidater. Hvor der skal vælges flere repræsentanter, kan ministeren fastlægge regler om enkeltmandsopstilling + majoritetsvalg, enkeltmandsopstilling + forholdstalsvalg, listeopstilling + forholdstalsvalg, men ikke regler om listeopstilling + majoritetsvalg.

Dette resultat forekommer i alt fald mig kunstigt og uacceptabelt. Det er tillige helt fjernt fra gængse forestillinger om fornuftige valgformer. Hvorfor skulle loven give en regel, hvis hovedindhold var at udelukke en valgform — listeopstilling + majoritetsvalg — som intet fornuftigt menneske under vore vilkår alligevel ville hitte på?

2) I alt fald kan man ikke blive stående ved et så utilfredsstillende resultat af en rent logisk analyse uden først at have undersøgt, om gængs sprogbrug vedrørende de tekniske betegnelser, særlig ordet „listeopstilling“, ikke skulle kunne give nogen vejledning. En tilbunds-gående undersøgelse heraf måtte forudsætte gennemgang af den vanlige sprogbrug i valgregler af forskellig art, i betænkninger om valgregler og i de mange folketingsdebatter om valgregler. Jeg har måttet nøjes med en hastig gennembladning af de vigtigste af lovtæsternes siden grundloven af 1915.

Her er 2 forhold faldet mig i øjnene.

For dem, som var vænnet til sprogbrugen i 1915-valgloven, måtte en sammenhæng mellem listeopstilling og forholdstalsvalg (i hovedstaden, hvor der skulle vælges flere folketingsmænd i kredsen, § 17 og 23, jfr. § 40) og mellem enkeltmandsopstilling og flertalsvalg (uden for hovedstaden, hvor der kun skulle vælges 1 folketingsmand i kredsen, § 17, § 24-25, jfr. § 39) være nærliggende.

Siden valgloven af 1920 er valg i enkeltmandskredse afskaffet og forholdstalsvalg blevet eneherkende. Man opstiller nu enten som parti eller som løsgænger, men valget opgøres under alle omstændigheder efter forholdstalsvalgsmetoden. Ordet „liste“ anvendes i de nyere valglove som betegnelse for en partiliste enten i modsætning til en kandidat uden for partierne (f. eks. valgloven af 1920, § 26 og § 42 ff. og de dertil svarende regler i senere love) eller som betegnelse for partiets nummerering af kandidater i modsætning til sideordnet opstilling af et partis kandidater (valgloven af 1953, § 47).

Under disse omstændigheder må det for den, der er vant til folketingsvalgregler, være nærliggende at forstå ord som „liste“ og „listeopstilling“ som identiske med det forhold, at flere kandidater har sluttet sig sammen til en gruppe.

Når dette er tilfældet, er der i alt fald et vist sprogligt holdepunkt for, at ordet „listeopstilling“ betyder: det forhold, at flere kandidater, hvor der skal vælges mere end 1, slutter sig sammen og optræder i en gruppe. I så fald har § 11, stk. 2, følgende indhold: når det således beskrevne forhold forekommer, skal forholdstalsvalgopgørelse anvendes. Og det er i realiteten, hvad undervisningsministeren hævder.

b. Trods al umage forbliver løvteksten dog uklar, så længe man holder sig til dens sproglige udformning.

Det er gængs juridisk fremgangsmåde at søge at kaste lys over en uklar lovtæst ved hjælp af motiverne. De findes i dette tilfælde i folketingsudvalgets betænkning. Det hedder her: „De nærmere regler for valg bør fastsættes af undervisningsministeren i de enkelte universiteters styrelsesbekendtgørelser, således at der gennem

forholdstalsvalg måden sikres en rimelig repræsentation for de forskellige synspunkter, som måtte findes blandt de studerende og lærere.“

Denne udtalelse indeholder utvivlsomt støtte for den opfattelse, at når kandidater slutter sig sammen for at forfægte ensartede synspunkter forskellige fra andre grupper — altså når der opstilles lister — skal forholdstalsvalg benyttes.

c. Min konklusion er derfor, at ministeren har lagt den efter traditionelle juridiske betragtninger rigtigste fortolkning af § 11, stk. 2, til grund for sin afgørelse.

2. Spørgsmålet om direkte valg af studentrepræsentanter til universitetsorganerne, pkt. 3 i undervisningsministeriets skrivelse og spørgsmål 1, a og b blandt spørgsmålene fra udvalget.

I undervisningsministeriets lovforslag foreskrevs det, at studentrepræsentanterne i konsistorium, i fakultetsråd og i fagråd valgtes af studenterrådene. Disse bestemmelser blev ændret under udvalgsbehandlingen, og den gældende lov foreskriver, at studentrepræsentanterne i konsistorium vælges af og blandt de ved universitetet immatrikulerede studerende, § 6, og studentrepræsentanterne i fakultets- eller fagråd af og blandt de under pågældende område indskrevne studerende, §§ 7 og 8. Begrundelsen for ændringen findes i folketingsudvalgets betænkning og lyder: „Ministeren har efter drøftelse med udvalget foreslået og flertallet har tiltrådt, at de studerendes repræsentanter i konsistorium vælges direkte af og blandt de ved universitetet immatrikulerede studerende, og at de studerendes repræsentanter i fakultets- og fagråd . . . på samme måde vælges af og blandt de studerende, der studerer under det pågældende fakultets- eller fagråds . . . område.“

Det er herefter ganske utvivlsomt, at styrelsesloven kræver, at valg af studentrepræsentanter til konsistorium, fakultetsråd og fagråd skal være direkte og ikke indirekte, således at forstå, at studenterne direkte vælger repræsentanter, der igen vælger repræsentanterne til universitetets styrelsesorganer.

Derimod er det tvivlsomt, om de valgregler for valg af studentrepræsentanter

til de styrende organer, som ville være blevet resultatet af at lægge studenterrådets statutter til grund, medfører sådant indirekte valg.

Det er uklart, tilmed i forskellig grad ved forskellige organer, så længe man holder sig til teksten i studenterrådets statutter, der er det eneste grundlag, jeg har at bygge på.

Hvis meningen med bestemmelserne i statutternes § 4, stk. 3 og 4, hvorefter fagrådene for sociologi, jura og statsvidenskab repræsenterer de studerende i universitetsfagrådene og fagrådet for teologi repræsenterer de studerende i det teologiske fakultetsråd, og med bestemmelsen i § 58, hvorefter valgbestyrelsen fastsætter antallet af valgte medlemmer til de nævnte fagråd, er, at der til disse kun vælges det antal studenterrepræsentanter, som efter undervisningsministerens bestemmelse skal repræsentere studenterne i det juridiske, det statsvidenskabelige og det sociologiske fagråd og i det teologiske fakultetsråd + suppleanter, er lovens krav opfyldt. Ordene i statutterne taler nærmest for, at det virkelig er meningen.

Hvis meningen med bestemmelsen i statutternes § 9, hvorefter der til at varetage de studerendes interesser over for fakultetsrådene i medicin, naturvidenskab og inden for det humanistiske hovedområde skal findes en faggruppe, og med § 58 om, at valgudvalget fastsætter antallet af medlemmer, der skal vælges til faggrupperne, er den samme som ovenfor nævnt, nemlig at der kun vælges det antal repræsentanter, som efter undervisningsministeriets bestemmelse er nødvendig for at varetage repræsentationen i fakultetsrådene + suppleanter, er også disse valgeregler i orden. Efter statutternes tekst er det imidlertid helt umuligt at se, om det er dette, der er meningen.

Tvivlen med hensyn til lovmedholdeligheden af statutternes valgeregler er størst med hensyn til valg til konsistorium. Her

skal findes 10 eller 11 studenterrepræsentanter. Antallet er ikke fastsat endnu. Efter statutternes § 16 består studenterrådets repræsentantskab af 44 medlemmer, og i stk. 4 hedder det, at samtlige medlemmer af repræsentantskabet har møderet for konsistorium.

Hvis § 16 skal forstås således, at de 10 eller 11 studenterrepræsentanter i konsistorium vælges som faste medlemmer af de 44 medlemmer af repræsentantskabet, er reglerne eklatant i strid med styrelsesloven.

Hvis reglen skal forstås således, at de 44 medlemmer af repræsentantskabet ad hoc — altså for det enkelte møde i konsistorium eller endog for den enkelte sag på det enkelte mødes dagsorden — kan udpege de 10-11 medlemmer, er reglen i alt fald udtryk for en anden opfattelse af det repræsentative system end det, som lærerne under årelange forhandlinger har lagt til grund, og som formentlig må siges at ligge bag styrelsesloven. Det ville derfor være helt nærliggende, om ministeren nægtede at godkende en sådan ordening. Mere tvivlsomt er, om han er tvunget til at nægte, fordi dette valg bliver indirekte. Det er som sagt tvivlsomt, men da man må gå ud fra, at det er de 44, der suverænt bestemmer, hvem der ad hoc skal give møde, er jeg mest tilbøjelig til at betegne ordningen som indirekte valg.

Hvis § 16 skal forstås således, at de først valgte 10-11 medlemmer indtræder i konsistorium og resten dels er suppleanter, dels „baggrundgruppe“ i den orden, hvori de er valgt, er der naturligvis ingen modstrid med loven.

Hvis endelig bestemmelsen i § 16, stk. 4, skal forstås som en regel om, at de 10-11 repræsentanter i konsistorium ikke kan hindre resten af repræsentantskabet i at anmode konsistorium om at få tilladelse til at forelægge også deres synspunkter for konsistorium, er reglen overhovedet ikke en valgregel, men en intern studenterrådsregel.

Bent Christensen.

Underbilag 4 til bilag 2.

UNDERVISNINGSMINISTERIET

3. afdeling, 1. kontor.

Den 29. oktober 1970.

Spørgsmål):*

Er studienævnene omfattet af de af undervisningsministeriet udstedte regler af 12. oktober 1970 om valg af repræsentanter for de studerende til konsistorium, fakultets-, fag- og sektionsråd ved Københavns universitet?

Hvis dette ikke er tilfældet, bedes oplyst, hvilke regler ministeriet vil foreslå for valg til studienævnene.

Svar:

I henhold til styrelseslovens § 10, stk. 1, skal der under hvert hovedområde eller faggruppe nedsættes studienævn enten for området eller gruppen som helhed eller for linjer, enkelte fag eller dele af fag.

De nærmere regler om nedsættelse af studienævn skal fastsættes af konsistorium. Det vil sige, at konsistorium skal give regler om, hvor mange studienævn der skal være, hvor mange medlemmer det enkelte nævn skal have m. m.

Reglerne om, hvorledes medlemmerne af studienævnene skal vælges, skal i henhold

til styrelseslovens § 11, stk. 1, fastsættes af undervisningsministeren.

Det fremgår af § 6 i bekendtgørelse af 13. august 1970 om foranstaltninger ved ikrafttræden af lov om universiteternes styrelse, at de regler, som skal udarbejdes af universitetets egne organer til udfyldning af styrelseslovens bestemmelser, skal udarbejdes af de organer, som oprettes i henhold til styrelsesloven, det vil sige de organer, som fremstår efter nyvalgene.

Det fremgår endvidere af samme bekendtgørelses § 5, at de hidtidige studienævn fungerer videre, indtil regler om studienævn kan udarbejdes af de nyvalgte universitetsorganer.

Under disse omstændigheder finder undervisningsministeriet ikke at kunne tage endelig stilling til, hvorledes medlemmerne af studienævnene skal vælges, og man går ud fra, at man i forbindelse med det nyvalgte konsistoriums fastlæggelse af studienævnstrukturen vil modtage indstilling fra konsistorium om, hvorledes lærernes og de studerendes repræsentanter skal vælges.

*) Spørgsmålet stilledes under samrådet den 28. oktober.

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen.

Den 29. oktober 1970.

Til brug for overvejelserne i folketingets udvalg vedrørende forslag til lov om ændring af lov om universiteternes styrelse har undervisningsministeriet anmodet justitsministeriet om at fremkomme med en vurdering af de retlige synspunkter, der er kommet til udtryk i undervisningsministeriets skrivelse af 30. september 1970 til studenterrådet ved Københavns universitet om muligheden for at imødekomme de af studenterrådet fremsatte ønsker med hensyn til udformningen af de regler, der i henhold til styrelseslovens § 11, stk. 1, skal fastsættes bl. a. om valg af studenterrepræsentanter til universitetets styrelsesorganer. Undervisningsministeriet har endvidere anmodet justitsministeriet om en udtalelse om 3 spørgsmål, der er stillet af det nævnte folketingsudvalg.

I den anledning skal justitsministeriet udtale:

I. *Indledende bemærkninger.*

§ 11 i lov nr. 271 af 4. juni 1970 om universiteternes styrelse har følgende ordlyd:

„§ 11. Regler om valg af medlemmer til universitetsorganerne fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Anvendes listeopstilling af kandidater til poster i universitetsorganerne, fordeles posterne efter reglerne om forholdstalsvalg.

Stk. 3. Universitetet stiller lokaler og kontorassistance til rådighed for de valgte repræsentanter i universitetsorganerne efter regler fastsat af undervisningsministeren.“

I skrivelse af 28. september 1970 fremsendte studenterrådet ved Københavns universitet et forslag til „Statutter for Studenterrådet ved Københavns universitet“. Dette forslag, der var vedtaget ved en urafstemning blandt universitetets studerende, indeholder navnlig bestemmelser om studenterrådets organisationsform, om valg til rådets organer og om disse organers kompetence.

Om forholdet mellem studenterrådets organer og universitetets styrelsesorganer indeholder statutforslaget navnlig følgende lovbestemmelser:

„§ 4. For hvert fag/sektion findes et fagråd:

Stk. 2. Fagrådet varetager de studerendes interesser *dels ved at repræsentere* disse over for fag-, linie- eller studienævn—for det medicinske hovedområde sektionsråd og undervisningsudvalg — samt i eventuelle institutråd, *dels ved at deltage i arbejdet i de øvrige studenterrådsorganer.*

Stk. 3. Fagrådene for sociologi, jura og statsvidenskab repræsenterer endvidere de studerende i universitetsfagrådene for disse uddannelser.

Stk. 4. Fagrådet for teologi repræsenterer endvidere de studerende i det teologiske fakultetsråd.“

„§ 9. Til at varetage de studerendes interesser over for fakultetsrådene og/eller fakultetsstudienævnene ved

1) det medicinske fakultet;

- 2) det matematisk-naturvidenskabelige fakultet og
 3) det filosofiske fakultet
 findes en fakultetsgruppe ved hvert af disse fakulteter.

Stk. 2^c. . . .

„§ 16. Repræsentantskabet har 44 medlemmer, der vælges direkte af og blandt samtlige de ved universitetet immatrikulerede studerende.

Stk. 2. . . .

Stk. 4. Samtlige medlemmer af repræsentantskabet har møderet for konsistorium.“

Statutforslaget blev — så vidt ses — fremsendt som en indstilling til ministeren om at udforme de valgregler, som ministeren i medfør af lovens § 11, stk. 1, skal fastsætte, på en sådan måde, at de svarer til statutforslagets bestemmelser om de studerendes repræsentation i universitetets styrelsesorganer.

I den nævnte skrivelse til studenterrådet af 30. september 1970 meddelte undervisningsministeriet imidlertid studenterrådet, at man ikke kunne efterkomme dette ønske, idet en udformning af valgreglerne i overensstemmelse med statutforslaget på flere punkter ville være i strid med loven.

II. Undervisningsministeriets skrivelse af 30. september 1970.

I undervisningsministeriets skrivelse af 30. september 1970 er de bestanddele af statutforslaget, der efter undervisningsministeriets opfattelse ville forudsætte, at valgreglerne udformes på en måde, der er i strid med loven, opstillet i nogle hovedpunkter:

1. ad skrivelsens pkt. 1.

I undervisningsministeriets skrivelse gøres det for det første gældende, at der ikke på grundlag af statutforslaget ville kunne udfærdiges endelige valgregler, men at ministeriet, dersom statutforslaget skulle følges på alle punkter, ville være nødsaget til i et vist omfang at bemyndige studenterrådet til at fastsætte supplerende valgregler. En sådan kompetencedelegation til studenterrådet måtte imidlertid efter undervisningsministeriets opfattelse kræve særlig hjemmel.

Justitsministeriet er i og for sig enig i denne betragtning. Man skal i denne forbindelse henvise til følgende udtalelse af

Poul Andersen i Dansk Forvaltningsret (5. udg. 1965) s. 303:

„Delegation til en Privat Mand eller Sammenslutning må under alle Omstændigheder anses for ulovlig i Mangel af særlig Hjemmel.“

Synspunktet er dog næppe af større selvstændig betydning. Det afgørende er, at en udformning af valgreglerne i overensstemmelse med statutforslagets regler ville være i strid med styrelsesloven, jfr. nedenfor under 2 og 3.

2. ad skrivelsens pkt. 2 og 3.

Statutforslaget er bygget op således, at studenternes repræsentanter i de forskellige styrelsesorganer skal udpeges af og blandt medlemmerne af forskellige kollegiale organer under studenterrådet, og efter statutterne skal der holdes valg, ikke til styrelsesorganerne, men til de nævnte studenterrådsorganer, der herefter udpeger medlemmerne af styrelsesorganerne.

Denne ordning er efter undervisningsministeriets opfattelse uforenelig med loven på to punkter.

a. For det første må loven antages at forudsætte, at medlemmerne af styrelsesorganerne skal udpeges ved *direkte valg*, jfr. således formuleringen af § 6, stk. 1, 1. pkt. („... samt et antal medlemmer valgt for et år ad gangen af og blandt de ved universitetet immatrikulerede studerende“)

§ 7, stk. 3, 1. pkt. (tilsvarende formulering) og

§ 8, stk. 2, smh. med følgende udtalelse fra folketingsudvalgets betænkning (s. 2, 2. sp.):

„Ifølge lovforslaget skal de studerendes repræsentanter i fakultets- og fagråd samt i studienævn vælges af faglige studenterråd, medens repræsentanterne i konsistorium skal vælges af og blandt repræsentanterne i fakultets- og fagråd. De studerende har anført, at de repræsentanter, som både får sæde i et fakultets- eller fagråd og i konsistorium, vil få en meget stor arbejdsbyrde, og har endvidere fundet den indirekte valg-måde såvel som regler om studenterråd i loven uheldig.“

Ministeren har efter drøftelserne med udvalget foreslået og *flertallet* (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) tiltrådt, at de studerendes repræsentanter i konsi-

storum vælges direkte af og blandt de ved universitetet immatrikulerede studerende, og at de studerendes repræsentanter i fakultets- og fagråd samt studienævn på samme måde vælges af og blandt de studerende, der studerer under det pågældende fakultets- eller fagråds eller studienævns område.“

Justitsministeriet er enigt med undervisningsministeriet i, at der ikke i medfør af lovens § 11, stk. 1, kunne fastsættes valgregler, der gik ud på, at de studerendes repræsentanter i styrelsesorganerne skulle *udpeges af og blandt* medlemmerne i de studenterrådsorganer, der var valgt i overensstemmelse med reglerne i statutforslaget.

b. For det andet må de nævnte bestemmelser efter undervisningsministeriets opfattelse forudsætte, at reglerne om valg til styrelsesorganerne udformes således, at der ved valget *umiddelbart sker en udpegnings af de personer, der skal være medlem (eller suppleant for et medlem) af de enkelte organer*. Derimod vil valgreglerne ikke kunne udformes således, at der ved valget alene udpeges en kreds af personer, der derefter af sin midte foretager den endelige udpegnings af medlemmer, endsige således, at medlemmerne udpeges fra møde til møde eller fra sag til sag.

Justitsministeriet er enigt i denne opfattelse.

3. ad skrivelsens pkt. 4.

Efter statutforslaget skal valg til de kollegiale studenterrådsorganer foregå „som majoritetsvalg blandt de opstillede kandidater“, se § 36, stk. 2, § 38, stk. 3, § 40, stk. 1, og § 41, stk. 3. Det nærmere indhold af udtrykket „majoritetsvalg“ fremgår af bestemmelserne i forslagets § 45, stk. 4, og § 46, stk. 12:

„§ 45, stk. 4: Senest 24 timer efter kandidatmeldingens afslutning bekendtgør valgbestyrelsen en efter organer og valggrupper og i øvrigt alfabetisk ordnet liste over kandidaterne til valg.“

„§ 46, stk. 12: Som valgt anses de kandidater, der har opnået de højeste stemmetal, inden for valggrupperne i det antal, som er fastsat i valggruppen. (Majoritetsvalg).“

Efter undervisningsministeriets opfattelse ville det imidlertid være i strid med lovens § 11, stk. 2, at udforme valgreglerne på en

sådan måde, at muligheden for afholdelse af listevalg afskæres.

Bestemmelsen i lovens § 11, stk. 2, har følgende ordlyd:

„Stk. 2. Anvendes listeopstilling af kandidater til poster i universitetsorganerne, fordeles posterne efter reglerne om forholdstalsvalg.“

Bestemmelsen må ses på baggrund af følgende flertalsudtalelse i den af folketingsudvalget afgivne betænkning (s. 2-3):

„... De nærmere regler for valg bør fastsættes af undervisningsministeren i de enkelte universiteters styrelsesbekendtgørelser, således at der gennem forholdstalsvalgmanden sikres en rimelig repræsentation for de forskellige synspunkter, som måtte findes blandt de studerende.“

Det er nærliggende at forstå denne udtalelse således, at folketingsudvalgets flertal har forudsat, at valgreglerne udformes på en sådan måde, at en kreds af valgberettigede altid har mulighed for at gennemtvinge, at der afholdes listevalg, således at flertalsvalg kun gennemføres, når der alene er anmeldt én liste og kandidaterne på denne liste er opstillet sideordnet.

At dette har været meningen med udtalelsen, synes da også at fremgå af forhandlingerne under folketingets 2. behandling af lovforslaget; se således:

sp. 6336 (Enggaard): „Om ændringerne vedrørende valgmetoden til konsistorium vil jeg sige, at jeg kan tiltræde den ændring, som er foreslået af ministeren. Man kan ved listevalg, *hvis man ønsker at afholde listevalg*, opnå det, at de forskellige faglige eller uddannelsespolitiske opfattelser kan komme til udtryk i de forskellige organer, og det gælder såvel for studentersiden som for lærersiden. Jeg lægger vægt på, at valgmetoden for disse to grupper i princippet bliver ens, sådan at man kan dele sig efter anskuelser, som man måtte have med hensyn til, hvordan uddannelsespolitik eller faglige spørgsmål skal ordnes. ...“

sp. 6339 (Samuelson): „... Jeg mener, at vi har nået en lykkelig udgang på denne debat omkring § 11 derved, at vi nu siger, at enhver, der er immatrikuleret ved universitetet, har stemmeret. Jeg ved godt, at det især fra socialdemokratiets side er blevet sagt, at det er urimeligt at gøre det på denne måde, idet man derved sætter

studenterrådet delvis ud af spillet. Det kan jeg nu slet ikke se at studenterrådet vil blive; *studenterrådet kan opstille lister ligesom alle andre, og det må dog efter min mening være rimeligt, at alle studerende, uanset hvem de er, må have medindflydelse ved, at de har deres stemme og kan stille op, og man kan få det, man kalder et forholdstalsvalg.* Nu må vi jo huske, at denne sag er en sag om mange penge — ca. 500 mill. kr. skal administreres — og derfor ville det være ulykkeligt, hvis det endte med, at man fik en front af studenter på den ene side over for lærere og professorer på den anden side . . .“

sp. 6360 (undervisningsministeren): „Jeg kan ikke forestille mig, at nogen ansvarlig politiker kan anse det for ligegyldigt, hvorledes man vælger repræsentanter til varetagelse af så væsentlige opgaver. Derfor vil jeg fastholde, at folketinget bør fastsætte principperne for disse valgeregler, og det sker med det ændringsforslag, som er stillet herom, og som udvalgsflertallet har tiltrådt. Herefter bliver der direkte valg til de styrende organer. Alle studerende får valgret, og enhver studerende er valgbar. Endvidere skal der tages hensyn til forskellige anskuelser blandt studerende og lærere, idet *forholdstalsvalgsmetoden skal anvendes, hvis der opstilles flere lister til valgene, ligesom det fastslås, at de studerendes repræsentanter vælges for et år ad gangen.*

. . . . Studenterrådene vil kunne organisere sig ganske som de ønsker — det er organisationsfriheden — og vil kunne opstille til valg til konsistorium og fakultetsråd efter de i loven fastlagte principper, som også gælder for alle andre. . . .“

På denne baggrund må det antages, at bestemmelsen i § 11, stk. 2, tilsigter at sikre, at valget opgøres efter reglerne om forholdstalsvalg i de tilfælde, *hvor valget herefter gennemføres som listevalg, fordi der blandt de valgberettigede har været ønske herom.*

Justitsministeriet er på det anførte grundlag enigt med undervisningsministeriet i, at det ville være i strid med forudsætningen i lovens § 11, stk. 2, at udforme valgereglerne på en sådan måde, at listevalg udelukkes, og at denne forudsætning er kommet så klart til orde i forbindelse med folketingets behandling af lovforslaget, at undervisnings-

ministeriet i sin administration af loven må være bundet af den.

Konklusion ad 1-3:

Sammenfattende kan justitsministeriet herefter udtale, at man er enig med undervisningsministeriet i, at ministeren ved udnyttelsen af sin beføjelse efter lovens § 11, stk. 1, er bundet af de forudsætninger — om *direkte valg* af de studerende til styrelsesorganerne og om, at der skal være *mulighed for afholdelse af listevalg* — der er kommet klart til udtryk såvel i selve lovteksten som i lovens forarbejder. Justitsministeriet er endvidere enigt med undervisningsministeriet i, at en udformning af valgeregler i overensstemmelse med det foreliggende forslag til statutter for studenterrådet ved Københavns universitet på de fremhævede punkter ville være i strid med loven.

Det bemærkes, at justitsministeriet i den korte tid, der har været til rådighed, ikke har haft mulighed for at foretage en udtømmende gennemgang hverken af de af undervisningsministeriet udfærdigede valgeregler eller af det foreliggende forslag til statutter for studenterrådet ved Københavns universitet.

III. De af folketingsudvalget stillede spørgsmål:

- a. Vil det være lovligt, hvis man lægger til grund for valg af studenterrepræsentanter til konsistorium, at de 11 studenter, som med det højeste stemmetal er valgt til studenterrådets repræsentantskab, anses for direkte valgt til konsistorium, således at de øvrige er suppleanter?
- b. Må det samme antages at gælde valgene til fakultetsråd, fagråd m. v.?

Svar:

Selv om reglerne i studenterrådets statutterforslag om forholdet mellem studenterrådets organer og universitetets styrelsesorganer ændres som nævnt i udvalgets spørgsmål a og b, ville ministeren være afskåret fra at udforme valgereglerne i overensstemmelse hermed; allerede fordi studenterrådets statutterforslag fortsat ville kræve valg til de nævnte organer afholdt som majoritetsvalg. Der henvises til bemærkningerne ovenfor i afsnit II under pkt. 3.

c. Må ministeren anses for at være juridisk forpligtet til at dekretere listevalg?

Svar:
Efter justitsministeriets opfattelse må spørgsmålet besvares bekræftende, jfr. bemærkningerne ovenfor i afsnit II under pkt. 3.

d. Hvilken betydning har udvalgets betænkning for forståelse af loven?

Svar:
Som det fremgår af bemærkningerne ovenfor i afsnit II under pkt. 3, er justitsministeriets besvarelse af udvalgets spørgs-

mål c begrundet i en samlet vurdering af formuleringen af bestemmelsen i styrelseslovens § 11, stk. 2, sammenholdt med flertalsudtalelsen om denne bestemmelse i folketingsudvalgets betænkning og de under folketingets 2. behandling af lovforslaget faldne udtalelser.

For så vidt angår det almindelige spørgsmål om, hvilken betydning udtalelsen i folketingsudvalgets betænkning om et lovforslag har for den senere fortolkning af loven, henvises til vedlagte fotokopi af justitsministerens besvarelse i går af et spørgsmål fra folketingsmedlem E. Juul-Madsen.

Knud Thestrup.

/ Gersing.

Undervisningsministeriet.

Bilag til underbilag 5.

Spørgsmål:

„Hvilken juridisk betydning har udtalelser i folketingsudvalgets betænkning for den senere fortolkning af loven?“

Ved besvarelsen af spørgsmålet om, hvilken betydning for fortolkningen der kan tillægges udtalelser i forarbejderne til en lov, er det naturligt at sondre mellem to hovedgrupper af tilfælde.

Spørgsmålet kan således for det første blive aktuelt, når man skal fastlægge betydningen af et bestemt udtryk eller en bestemt vending i en lovtekst. Denne form for fortolkningsvirksomhed udgør jo kernen i domstolens virksomhed, og selv om man vel næppe kan tale om, at de bidrag til fortolkningen, der findes i lovens forarbejder, i egentlig forstand er bindende for domstolene, er det dog et karakteristisk træk i dansk retspraksis, at sådanne fortolkningsbidrag tillægges betydelig vægt.

For nogle år siden gennemførte professor, dr. jur. W. E. von Eyben en undersøgelse af, i hvilket omfang lovmotiver faktisk tillægges betydning i domstolens praksis, og specielt for så vidt angår udtalelser, der findes i vedkommende folketingsudvalgs betænkning, udtales det her, jeg citerer:

„Således som folketingets arbejdsform er, må der lægges afgørende vægt på udtalelser i betænkninger hidrørende fra folketingsudvalgene. . . .“

Denne udtalelse efterfølges af en række eksempler fra retspraksis på, at dette også er sket. Jeg henviser til Juridisk Grundbog (2. udg. 1967) s. 132-134.

Det fremhæves ofte i den juridiske litteratur, at forvaltningen, navnlig centraladministrationen, ofte vil føle sig mere bundet af udtalelser i en lovs motiver end domstolene.

Det er dog klart, at der må være grænser for, hvor langt man kan følge sådanne udtalelser. Fortolkningens opgave er at gøre det uklare klart, og det vil ikke være legitimt gennem fortolkning at give en

lovbestemmelse en mening, der ganske sprænger de rammer, det anvendte ordvalg sætter for fortolkningen. Dette forbehold vil dog sjældent, om nogensinde, blive aktuelt.

Den anden gruppe af tilfælde, hvor spørgsmålet om lovmotivers betydning kan blive aktuelt, er netop sådanne som det, der sikkert er baggrunden for hr. Juul-Madsens spørgsmål til mig. Det er tilfælde, hvor der ved loven er givet vedkommende minister en skønsomæssig beføjelse enten til at fastsætte nærmere regler om et eller andet forhold eller til at træffe konkrete afgørelser.

Det, der er karakteristisk for en skønsomæssig beføjelse, er, at de hensyn, der kan indgå i overvejelserne om, hvilke afgørelser der bør træffes, ikke fremgår entydigt af loven. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at den minister, der ved loven har fået tildelt en skønsomæssig kompetence, er helt frit stillet. Tværtimod er forholdet netop det, at afgrænsningen af de hensyn, der kan tages i betragtning, må ske på grundlag af lovens eller den enkelte bestemmelses indhold og navnlig dens formål, således som dette er kommet til udtryk i lovens samlede indhold og forarbejder. Hele læren om magtfordrejning er netop bygget op på dette grundlag.

Det er klart, at der i denne forbindelse må lægges særlig vægt på de forudsætninger, som er kommet til udtryk i en klar udtalelse fra vedkommende folketingsudvalg, og da ganske særligt i tiden nærmest efter lovens gennemførelse. Og det er efter min mening utvivlsomt, at en minister må være bundet til at følge en sådan udtalelse.

Man kan naturligvis i det enkelte tilfælde diskutere, hvor langt denne „bundethed“ er retligt begrundet, og hvornår den går over til, jeg havde nær sagt „alene“ at være begrundet i parlamentariske synspunkter. Det er imidlertid af mindre betydning. Det afgørende er, at ministeren må være bundet af en klar udtalelse i folketingsudvalgets betænkning.

Bilag 3.

UNDERVISNINGSMINISTEREN.

Den 16. oktober 1970.

Valg — til styrelsesorganer (konsistorium, fakultets-, fag- og sektionsråd) skal nu finde sted. Herved dannes universitetets kollektive, daglige ledelse.

Valgene er direkte — og kun gyldige i henhold til vedlagte valgregler. Majoritetsvalg — som studenterrådet har krævet — *kan* finde sted, såfremt der er enighed herom inden for den enkelte valggruppe (én liste — med sideordnet opstilling).

Valgreglerne er kun gældende for novemberbvalget 1970.

Styrelsesloven giver — for første gang — de universitetsstuderende direkte medbestemmelse i den daglige forvaltning. Denne medbestemmelsesret kan kun udnyttes, såfremt 70 studenterrepræsentanter indvælges nu.

Det er imidlertid ikke tilstrækkeligt at få repræsentanterne valgt. Lige så afgørende er det, at de studerende gennem valgdeltagelsen demonstrerer den almindelige interesse for medbestemmelsesretten.

I november finder desuden nyvalg til studenterrådet sted. Herved dannes de studerendes interesseorganisation. Bestemmelser om studenterrådsvalg findes — efter de studerendes eget ønske — *ikke* i styrelsesloven, jfr. ministeriets brev af 30. september 1970 til studenterrådet (bilag). Valget til studenterrådet må derfor være skarpt adskilt fra valget til styrelsesorganer for at sikre de studerende fuld organisationsfrihed — valgreglerne til styrelsesorganerne er udformet i overensstemmelse hermed.

„Studenterrådet har gennem social-, uddannelses- og øvrige universitetspolitiske initiativer til formål at virke til gavn for

nuværende og kommende studerende“. (Studenterrådets statutter § 2, stk. 1).

Det er vigtigt, at dette formål fremmes. Vejen hertil går bl. a. gennem styrkelse af studenterrådet.

Det bemærkes, at en studerende kan indvælges både i styrelsesorganerne og studenterrådet.

Der vil snarest udgå meddelelse om den praktiske afvikling af valgene til styrelsesorganer.

2 år er den korte periode, der skal gå, inden styrelsesloven skal tages op til revision.

Det har været diskuteret, om folketinget, der for første gang har lovgivet på dette område, har fundet den rette løsning. Men det er indiskutabelt, at styrelsesloven går videst i demokratiseringen af ledelsesfunktionerne inden for de højere uddannelsesinstitutioner. Derfor må det være i de studerendes interesse at vise, at systemet kan fungere.

Når loven skal revideres, vil der blive taget hensyn til indhøstede erfaringer — det være sig gode eller dårlige. Men det er ikke muligt for ministeriet at tilsidesætte lovens bestemmelser.

På lovens grundlag har jeg to gange i den seneste tid indbudt studenterrådet til drøftelse af valgmetoder. Sådanne forhandlinger har studenterrådet ikke ønsket at deltage i. Man har kun krævet, at jeg bevidst skulle tilsidesætte folketingets vedtagelser (se bilag).

Man har offentligt anklaget mig for „ved mine udemokratiske handlinger endnu en gang at have vist de studerende nødvendigheden af udenomsparlamentariske aktio-

ner" (D.S.F.s formand i Ekstra Bladet, den 5. oktober 1970). Jeg håber med dette brev at have gjort det klart for alle, på hvor spinkelt et grundlag sådanne trusler fremsættes.

Uanset hvorledes man stiller sig til „udenomsparlamentariske aktioner“, vil en aktion i dette tilfælde ikke kunne undgå at forstyrre såvel læreres som studerendes arbejdsmuligheder. For at understrege unød-

vendigheden heraf indbyder jeg studenterrådet til helt åbne forhandlinger om, hvilke ændringer der kan være nødvendige for, at studerende, lærere og universitetets øvrige ansatte i positivt samarbejde kan indhøste praktiske erfaringer om lovens hovedprincipper.

Det er bl. a. af hensyn hertil, at de nu udstedte valgregler kun er gældende for valget i efteråret 1970.

Venlig hilsen

Helge Larsen.

Til de studerende ved Københavns universitet.

Underbilag 1 til bilag 3.

UNDERVISNINGSMINISTERIET.
DEPARTEMENTET

Den 30. september 1970.

Ved studenterrådets skrivelse af 28. september 1970 har undervisningsministeriet modtaget en indstilling om den valgprocedure, de studerende ønsker at anvende ved valg til universitetsorganer og dermed hele organisationsformen for de studerende ved Københavns universitet.

Indstillingen foreligger i form af et urafstemningsresultat, hvorved forslaget har opnået 57,7 pct. af de afgivne stemmer eller 20,8 pct. af samtlige stemmeberettigedes stemmer.

Studenterrådets formand og næstformand har i forbindelse med afleveringen af forslaget oplyst, at man, uden at afvente ministeriets stilling til indstillingen, agter at iværksætte forberedelserne til afholdelse af valg i henhold til det ved afstemningen vedtagne statutforslag.

Ministeriet skal i denne anledning henlede opmærksomheden på, at § 11 i lov om universiteternes styrelse alene bemyndiger undervisningsministeren til at fastsætte regler om valg af medlemmer til universitetsorganerne. Valg, som eventuelt måtte blive afholdt i henhold til de ved urafstemningen vedtagne bestemmelser, vil derfor ikke have gyldighed som valg til universitetets styrelsesorganer. Gyldigt mandat til medlemskab af universitetsorganer (konsistorium, fakultets- og fagråd m. m.) kan kun opnås af personer, der er valgt i henhold til derom af undervisningsministeren fastsatte regler i medfør af styrelseslovens § 11.

Således som indstillingen foreligger, er der ikke adgang for undervisningsministeriet til at tage stilling til dens indhold. Ministeriet har ikke pligt til at godkende statutforslag vedrørende de studerendes organisation. Efter styrelseslovens ikrafttræden den 1. september 1970 har ministeriet end ikke ret hertil. Dette fremgår bl. a. af lovens tilblivelse. I henhold til det oprindelige lovforslag skulle studenterrådets vedtægter godkendes af undervisningsministeren. Denne bestemmelse blev ændret, idet man imødekom de studerendes krav om ikke i sty-

relsesloven at fastsætte eller give ministeren adgang til at fastsætte bestemmelser om de studerendes organisationsform.

På baggrund af de siden styrelseslovens vedtagelse førte forhandlinger om foranstaltninger vedrørende lovens ikrafttrædelse, hvori studenterrådets repræsentanter har deltaget, må ministeriet gå ud fra, at studenterrådet er enig i de anførte betragtninger.

Meningen med fremsendelsen af forslaget må herefter være den, at studenterrådet har anmodet ministeriet om at fastsætte valgregler på en sådan måde, at det vedtagne statutforslag kan få virkning i overensstemmelse med sit indhold.

Da ministeriet, forinden resultatet af afstemningen om forslaget var kendt, efter aftale med studenterrådets formand har haft lejlighed til at gennemgå forslaget, kan man foreløbig meddele følgende om mulighederne for at imødekomme denne anmodning:

Ministeriets udgangspunkt ved fastsættelse af valgregler i henhold til styrelseslovens § 11 må være, at der herved kun kan fastsættes regler om valg til universitetsorganer inden for de ved styrelsesloven direkte og indirekte angivne rammer.

Brud på dette udgangspunkt er ulovmedholdeligt. Ønskes udgangspunktet ændret, må henvendelse herom ske til folketinget.

På følgende punkter måtte ministeriet i hvert fald udstede ulovlige valgregler, såfremt de i forslaget indeholdte indstillinger skulle imødekommes:

1. Undervisningsministeren måtte tillægge studenterrådet ved Københavns universitet kompetence til på forskellige områder at fastsætte de nærmere regler for valg af studenterrepræsentanter til universitetsorganer.

Som eksempel herpå kan nævnes forslagets § 8 sammenholdt med § 5, der forudsætter fastsættelse af en ulovlig regel om, at studenterrådet afgør, inden for hvilke valggrupper afstemning skal finde sted.

Forbud mod en sådan kompetencedelega-

tion fremgår ikke direkte af loven, men følger af almindelige principper om lovmæssig forvaltning, hvorefter kompetencedelegation til privatmand eller private sammenslutninger må anses for ulovlig i mangel af særlig hjemmel. Studenterrådet må i forhold til undervisningsministeren i denne forbindelse anses for en privat sammenslutning. Dette synspunkt har hidtil fuldt ud været delt af de studerende.

2. Undervisningsministeren måtte stille betingelser til de studerendes valgbarhed af universitetsorganer udover de betingelser, der fremgår af loven.

Forslagets §§ 4, 9 og 16 forudsætter dette, idet medlemskab af universitetsorganer er gjort betinget af medlemskab af et af studenterrådets organer. En sådan betingelse må anses for ulovlig allerede af den grund, at man på de studerendes foranledning ændrede det oprindelige forslag til styrelseslov, i det omfang dette gjorde valgbarhed betinget af medlemskab af et andet organ. De studerende er således ikke længere repræsenteret over for universitetets ledelse gennem et særligt råd, men er ved de repræsentanter, de studerende indvælger, selv en del af ledelsen.

På tilsvarende måde vil undervisningsministeren ikke kunne stille krav om, at lærerrepræsentanter i styrelsesorganer er medlemmer af ledelsen af en professorforening, af en amanuensisforening eller lign.

3. Ministeriet måtte tilsidesætte lovens krav om direkte valg af studenterrepræsentanter til universitetsorganerne.

Af forslagets §§ 4, 9 og 16 fremgår, at alle valgte medlemmer af studenterrådet også skulle have ret til at repræsentere de studerende i vedkommende universitetsorgan, jfr. Q, 3. årgang, nr. 6, september 1970, side 13 for oven.

Lovens krav om direkte valg kan nærmere udformes således:

Universitetsorganerne har til opgave at varetage offentligretlige kompetencer. Dette indebærer bl. a. en ret og pligt for universitetsorganerne til at administrere finanslov-

bevillinger i henhold til givne forskrifter. Denne kompetence til bl. a. at disponere over offentlige midler har lovgiver tillagt et kollektivt forvaltningsorgan. Ved udpegnen af den personkreds, der kollektivt har ret og pligt til at udføre de pågældende forvaltningsfunktioner, har lovgiver kun stillet krav om, at dette skal ske ved direkte valg af og blandt personer med en nærmere defineret tilknytning til universitetet som arbejdsplads. Dette krav er kun opfyldt, såfremt der gennem valgene udpeges personer, som uden yderligere beslutningsprocedure er de eneste berettigede til at udøve den myndighed, der tilkommer det kollektive forvaltningsorgan.

4. Lovens krav om, at valgeregler ikke må indrettes således, at listevalg udelukkes, måtte ligeledes tilsidesættes.

Denne fortolkning af styrelseslovens § 11 har ved den hidtidige udstedelse af valgeregler af tekniske grunde medført, at der udelukkende anvendes listevalg. Selv om ministeriet finder denne konsekvens af fortolkningen uheldig, ser man ingen muligheder for at fravige den på dette område. Afholdelse af flertalsvalg er herefter lovmedholdeligt, men valgeregler, der *kun* åbner mulighed for flertalsvalg, kan ikke anses for lovmedholdelige.

Ministeriet skal opfordre studenterrådet til at tilkendegive, hvorvidt man ser sig i stand til at fremsætte forslag til regler for valg af studenterrepræsentanter til universitetsorganerne inden for de af lov om universiteternes styrelse angivne rammer. Det bemærkes herved, at regler om valg af studenterrepræsentanter senest må udstedes i midten af oktober af hensyn til mulighederne for at overholde de i bekendtgørelse af 13. august 1970 om foranstaltninger ved ikrafttrædelsen af lov om universiteternes styrelse givne frister for afholdelse af valg til universitetsorganerne.

Universitetets rektor er samtidig ved afsendelsen af nærværende skrivelse orienteret om ministeriets synspunkter.

Helge Larsen.

/E. Goldschmidt.
eksp.sekr.

Underbilag 2 til bilag 3.

UNDERVISNINGSMINISTERIET.

Den 12. oktober 1970.

Cirkulære om valg i efteråret 1970 af repræsentanter for de studerende til konsistorium, fakultets-, fag- og sektionsråd ved Københavns universitet.*Repræsentationsområder.*

§ 1. Valget foregår inden for repræsentationsområder, bortset fra valg til sektionsråd, jfr. § 3, stk. 2.

Stk. 2. Fastlæggelsen af repræsentationsområder til de i § 2, stk. 2, 3, 4, 5, 6, 8 og 9, omhandlede valg sker på grundlag af inddelingen i hovedområder, fagråd og valggrupper.

Stk. 3. Valg til konsistorium finder sted inden for et repræsentationsområde omfattende samtlige indskrevne studerende.

§ 2. Til konsistorium vælges 11 repræsentanter for de ved Københavns universitet indskrevne studerende.

Stk. 2. Til det teologiske fakultetsråd vælges 4 repræsentanter for de under det teologiske hovedområde indskrevne studerende.

Stk. 3. Til det retsvidenskabelige fagråd vælges 5 repræsentanter for de under den juridiske faggruppe indskrevne studerende.

Stk. 4. Til det statsvidenskabelige fagråd vælges 5 repræsentanter for de under den statsvidenskabelige faggruppe indskrevne studerende.

Stk. 5. Til det sociologiske fagråd vælges 4 repræsentanter for de under den sociologiske faggruppe indskrevne studerende.

Stk. 6. Til det lægevidenskabelige fakultetsråd vælges 12 repræsentanter for de under den lægevidenskabelige faggruppe indskrevne studerende.

Stk. 7. I de lægevidenskabelige sektionsråd repræsenteres de studerende med følgende antal:

- a) 3 i teoretisk sektion I.
- b) 3 i teoretisk sektion II.
- c) 2 i den kliniske sektion på Rigshospitalet.
- d) 2 i den kliniske sektion ved Københavns kommunes hospitaler.
- e) 2 i den kliniske sektion under Københavns amts sygehusvæsen og Statshospitalet i Glostrup.

Stk. 8. Til det humanistiske fakultetsråd vælges 18 repræsentanter for de under det humanistiske hovedområde indskrevne studerende.

Stk. 9. Til det naturvidenskabelige fakultetsråd vælges 11 repræsentanter for de under det naturvidenskabelige hovedområde indskrevne studerende.

§ 3. De i § 2, stk. 4, nævnte repræsentanter vælges af de under de statsvidenskabelige, forsikringsvidenskabelige og statistiske studier indskrevne studerende i én valggruppe.

Stk. 2. De i § 2, stk. 7, nævnte repræsentanter vælges af og blandt de studerendes repræsentanter i det lægevidenskabelige fakultetsråd, jfr. § 15, stk. 2, i lov om universiteternes styrelse.

Stk. 3. De i § 2, stk. 8, nævnte repræsentanter fordeles således mellem nedennævnte valggrupper:

- a) 2 vælges af valggruppen for historie.
- b) 1 vælges af valggruppen for samfundsfag.
- c) 1 vælges af valggruppen for forhistorisk arkæologi, græsk arkæologi, eskimologi, italiensk-romersk arkæologi, klassisk ar-

- kæologi, kristendomskundskab, kultursociologi, materiel folkekultur, nordisk arkæologi, nordisk folkemindevidenskab, nærorientalsk arkæologi og religionshistorie.
- d) 2 vælges af valggruppen for filmens æstetik og historie, filmens psykologi og sociologi, kunsthistorie, musik (musikvidenskab) og teatervidenskab.
- e) 1 vælges af valggruppen for fonetik, lingvistik, litteraturvidenskab, retorik, sammenlignende sprogvidenskab og sprogspsykologi.
- f) 2 vælges af valggruppen for dansk og nordisk filologi.
- g) 2 vælges af valggruppen for engelsk.
- h) 1 vælges af valggruppen for germansk filologi, nederlandsk og tysk.
- j) 2 vælges af valggruppen for fransk, italiensk, katalansk, portugisisk, provençalsk, romansk filologi, rumænsk og spansk.
- k) 1 vælges af valggruppen for bulgarsk, finsk, polsk, russisk, serbokroatisk, slavisk filologi, tjekkisk og ungarsk.
- l) 1 vælges af valggruppen for arabisk og islamisk kultur, byzantinistik, græsk, indisk filologi, iransk filologi, japansk, jødisk litteratur, kinesisk, kinesisk kultur, klassisk filologi, latin, middelalderlig latin, nygræsk, semitisk filologi, sinologi, thai, tyrkisk filologi og ægyptologi.
- m) 2 vælges af valggruppen for filosofi, psykologi og pædagogik.
- Stk. 4.* De i § 2, stk. 9, nævnte repræsentanter fordeles således mellem de nedennævnte valggrupper:
- a) 5 vælges af valggruppen for den matematisk/fysiske faggruppe omfattende de under nedennævnte fag og linier indskrevne studerende: matematik linie (matematik 1, 2, 3, 4, 5 og 6), matematik linie (matematik 1, 2, 4 og 5, datalogi 1 og 2), matematik linie (matematik 1, 2 og 3) med legemsøvelser, matematik (bifag til skoleembedseksamen), matematik-fysik linie, matematik-statistik linie, fysik-astronomi linie, fysik-geofysik linie, kemi-fysik linie, kemi linie, kemi linie med legemsøvelser og biokemi linie.
- b) 6 vælges af valggruppen for den historisk/geografiske faggruppe omfattende de under nedennævnte fag og linier

indskrevne studerende: botanik-zoologi og zoologi-botanik linierne (med matematik, fysik og kemi), botanik-zoologi og zoologi-botanik linierne (med geologi og geografi), botanik-zoologi og zoologi-botanik linierne (med legemsøvelser), geologi-geografi og geografi-geologi linierne (med matematik, fysik og kemi), geologi-geografi og geografi-geologi linierne (med botanik og zoologi), geologi-geografi og geografi-geologi linierne (med etnografi), geologi-geografi og geografi-geologi linierne (med legemsøvelser), geografi (bifag til skoleembedseksamen), legemsøvelser (hovedfag) med matematik, legemsøvelser (hovedfag) med kemi, legemsøvelser (hovedfag) med zoologi og botanik, legemsøvelser (hovedfag) med geografi og geologi, legemsøvelser (bifag til skoleembedseksamen) samt etnografi.

Valgret, valgbarhed og valglister.

§ 4. Valgret ved valget af de i § 2, stk. 1, nævnte repræsentanter har enhver, der pr. 1. oktober er indskrevet som studerende ved Københavns universitet for det akademiske år, hvori valget afholdes.

Stk. 2. Valgret ved valget af de i § 2, stk. 2, 3, 4, 5, 6, 8 og 9, nævnte repræsentanter har enhver, der pr. 1. oktober er indskrevet som studerende inden for vedkommende repræsentationsområde.

Stk. 3. Ingen kan til de i stk. 2 omhandlede valg afgive stemme inden for mere end ét repræsentationsområde.

Stk. 4. Hvis nogen har tilknytning til mere end ét repræsentationsområde vedrørende de i stk. 2 omhandlede valg, meddeler han valgudvalget inden den af udvalget fastsatte frist og på den af udvalget angivne måde, hvor han vil afgive sin stemme.

§ 5. Enhver, der efter § 4 har valgret inden for et repræsentationsområde, er også valgbar inden for dette.

§ 6. Valget foregår som forholdstalsvalg mellem lister, hvorpå en person eller flere personer i en angiven rækkefølge eller sideordnet bringes i forslag til valg.

§ 7. Valgudvalget indkalder senest den 31. oktober gennem dagspressen eller på

anden af valgudvalget godkendt måde kandidatlistes.

§ 8. Forslag til kandidatlistes indgives af mindst 5 valgberettigede inden for vedkommende repræsentationsområde til valgudvalget.

Stk. 2. En valgberettiget kan være stiller for flere kandidatlistes inden for sit repræsentationsområde. En kandidat kan være stiller for den liste, hvorpå han er opstillet.

Stk. 3. En kandidatliste skal angive kandidaternes rækkefølge, eller om opstillingen er sideordnet. En kandidatliste kan indeholde færre navne end det antal repræsentanter, der skal vælges. En kandidatliste kan ikke indeholde flere navne end det dobbelte af det antal repræsentanter, der skal vælges.

Stk. 4. Samme kandidat kan opstilles på flere kandidatlistes, jfr. dog stk. 8.

Stk. 5. Stillerne har pligt til at drage omsorg for, at enhver indstillet kandidat skriftligt over for valgudvalget har erklæret sig villig til at modtage valg.

Stk. 6. Når alle en kandidatlistes stillere og kandidater tiltræder dette, kan listen indgå valgforbund med en eller flere andre listes.

Stk. 7. Valgudvalget påser, at antallet af samtlige opstillede kandidater er mindst halvdelen mere end det antal repræsentanter, der skal vælges.

Stk. 8. Ingen kan til de i § 2, stk. 2, 3, 4, 5, 6, 8 og 9, omhandlede valg opstilles inden for mere end ét repræsentationsområde.

§ 9. Kandidatlisternes samt anmeldelse af indgåede valgforbund skal være valgudvalget i hænde senest den 7. november.

Stk. 2. Kandidatlisternes offentliggøres ved valgudvalgets foranstaltning ved opslag og på anden af valgudvalget godkendt måde. Meddelelsen skal indeholde oplysninger om listernes stillere og evt. valgforbund.

§ 10. Findes for et repræsentationsområde kun én gyldig kandidatliste, og er der på denne opstillet mindst halvdelen mere end det antal repræsentanter, der skal vælges inden for vedkommende repræsentationsområde, bortfalder valget, medmindre der er sideordnet opstilling.

Stk. 2. De på listen opførte kandidater

erklæres for valgte uden afstemning i den rækkefølge, hvori de er opført på kandidatlistes. De ikke valgte kandidater betragtes som suppleanter for de valgte.

Stk. 3. Valgudvalget bekendtgør valgets bortfald senest 10 dage efter anmeldelsesfristens udløb.

Valgets afholdelse.

§ 11. Medmindre vedkommende valg bortfalder i henhold til § 10, udsendes senest den 10. november de i stk. 2 nævnte stemmesedler tillige med 2 blanke kuverter, beregnet til de udfyldte stemmesedler, samt 2 frankererede svarkuverter, forsynet med den stemmeberettigedes afsenderadresse. Såfremt en studerende kun har valgt til konsistorium, udsendes kun stemmeseddel til dette valg samt 1 blank og 1 frankeret svarkuvert som angivet i 1. punktum.

Stk. 2. Til alle stemmeberettigede studerende sendes stemmeseddel vedrørende valg af repræsentanter til konsistorium.

Stk. 3. Til alle valgberettigede til de i § 2, stk. 2, 3, 4, 5, 6, 8 og 9, omhandlede valg sendes desuden stemmeseddel vedrørende valg af repræsentanter for de studerende i de pågældende universitetsorganer.

Stk. 4. Stemmesedlerne skal tydeligt angive, hvilket valg de angår, og skal desuden indeholde oplysning om, hvor mange repræsentanter der skal vælges inden for repræsentationsområdet, de opstillede kandidatlistes og navnene på de forskellige listers kandidater og for så vidt angår de i § 2, stk. 2, 3, 4, 5, 6, 8 og 9, omhandlede valg, hvilket repræsentationsområde vedkommende valgberettigede tilhører. Stemmesedlerne skal desuden indeholde oplysning om, at der ved hvert valg kun kan stemmes på én liste eller på én bestemt kandidat.

§ 12. Klager over manglende modtagelse af stemmesedlerne eller over forkert repræsentationsområdeplacering skal ske skriftligt og være valgudvalget i hænde senest 5. dagen før valgets afslutning. Tvivlsspørgsmål vedrørende valgberettigelse afgøres af valgudvalget.

§ 13. Stemmesedlerne tilbagesendes i den fremsendte svarkuvert til den til formålet oprettede postboks, hvortil de skal være fremkommet senest den 20. november.

Valgudvalget sammenholder de modtagne konvolutter med *immatrikulationslisterne*, og det opgøres, hvor mange inden for de enkelte repræsentationsområder der har stemt ved hvert valg, og hvor mange der ikke har stemt.

Stk. 2. Først efter at de blanke kuverter med stemmesedlerne er udtaget af alle svarkuverterne, kan valgudvalget bryde de blanke kuverter, sortere stemmesedlerne, opgøre valget og offentliggøre resultatet.

Valgets opgørelse.

§ 14. Valgudvalget afgør, om stemmesedler er gyldige.

En stemmeseddel er ugyldig:

- 1) når det ikke med sikkerhed fremgår, hvilken kandidatliste den valgberettigede har villet give sin stemme,
- 2) når beskaffenheden af stemmesedlen giver grund til at antage, at denne ikke er en af de af universitetet udsendte,
- 3) når der på stemmesedlen findes skrevet, tegnet eller på anden måde anbragt noget, hvorved det findes forsætligt tilkendegivet, hvem den stemmende er, eller der overhovedet ved en behandling ud over den af afstemningen følgende findes forsætligt af den valgberettigede at være givet stemmesedlen et særpræg.

§ 15. Ved opgørelsen af valget afgøres først, hvor mange kandidater hver kandidatliste har fået valgt. Har flere lister indgået valgforbund, sammenlægges stemmerne for de forbundne lister.

Stk. 2. Det for hver kandidatliste eller valgforbund afgivne stemmetal deles med 1, 2, 3 osv., indtil hvert stemmetal er delt med et tal så stort som det antal mandater, der i det højeste kan tænkes at tilfalde vedkommende kandidatliste eller valgforbund. Den største af de således fremkomne kvotienter giver den liste eller det valgforbund, den er tilfaldet, ret til repræsentant nr. 1, den næststørste kvotient giver den liste eller det valgforbund, den er tilfaldet, ret til repræsentant nr. 2, og således fremdeles, indtil det antal repræsentanter, der skal vælges, er fordelt mellem de forskellige kandidatlistes og valgforbunds. Er kvotienterne lige store, gør lodtrækning udslaget. Lodtrækning foretages af valgudvalgets formand.

Stk. 3. Det antal mandater, der er tilfaldet et valgforbund, deles mellem de kandidatlistes, hvoraf valgforbundet består, ved benyttelse af samme fremgangsmåde.

§ 16. Ved opgørelsen af, hvilke af en listes kandidater der kan anses for valgt, sondres mellem listestemmer og personlige stemmer.

Stk. 2. Som personlige stemmer betragtes kun stemmesedler, hvor den valgberettigede har sat kryds ud for en af en listes kandidater.

Stk. 3. Når antallet af personlige stemmer og listestemmer er opgjort, udfindes det fordelingstal, der vil være at lægge til grund for udvælgelsen af kandidaterne, ved at dividere antallet af samtlige på kandidatlisten afgivne stemmer med et tal, der er 1 større end det antal repræsentanter, der skal vælges fra listen. Det fremkomne forholdstal forhøjes til det følgende hele tal.

Stk. 4. Opgørelsen foregår herefter således: Til det antal personlige stemmer, som er opnået af den som nr. 1 på kandidatlisten opførte kandidat, lægges et så stort antal af listestemmerne, at fordelingstallet nås. De listestemmer, der herefter bliver tilovers, lægges derpå til de personlige stemmer, som nr. 2 på kandidatlisten har opnået, indtil fordelingstallet nås; på tilsvarende måde forholdes for de øvrige kandidaters vedkommende i den rækkefølge, hvori deres navne er opført på kandidatlisten. Når på denne måde samtlige listestemmer er fordelt på listens kandidater, anses de kandidater, der har opnået fordelingstallet, eller de, der som personlige stemmer har fået et større antal stemmer end fordelingstallet, for valgte i den rækkefølge, hvori de på listen er opført. Opnås det ikke på denne måde at få valgt hele det antal kandidater, der skal vælges, anses så mange af listens øvrige kandidater, som endnu skal vælges fra listen, for valgt, i rækkefølge efter størrelsen af de opnåede stemmetal (personlige stemmer og listestemmer tilsammen). Har 2 kandidater opnået samme stemmetal, og kan kun 1 opnå valg, erklæres den kandidat, der står først på kandidatlisten, for valgt.

§ 17. Hvis en kandidatliste er anmeldt med sideordnet opstilling, opgøres valget

således, at antallet af opnåede personlige stemmer alene er afgørende for kandidaternes indbyrdes rækkefølge.

Stk. 2. Har to eller flere kandidater fået lige mange stemmer, og de ikke alle kan opnå valg, afgøres rækkefølgen for de pågældende ved en lodtrækning, som foretages af valgudvalgets formand på et valgudvalgs-møde.

Stk. 3. Efter at kandidaternes indbyrdes rækkefølge således er fastslået, anses kandidaterne for valgt i det antal, som de afgivne stemmer (listestemmer såvel som personlige stemmer) berettiger til.

§ 18. Skal der på en kandidatliste vælges flere repræsentanter end det antal kandidater, der findes opført på listen, overføres det eller de overskydende mandater til den kandidatliste, med hvilken den udtømte liste har anmeldt valgforbund. Hvis den udtømte liste har anmeldt valgforbund, med flere kandidatlistes, tilfalder mandatet den af disse lister, der ifølge den i § 15 foretagne fordeling er nærmest berettiget til at få mandat. Såfremt en kandidatliste eller et valgforbund er udtømt efter ovenstående regler, overføres mandatet til den af de

øvrige kandidatlistes eller valgforbund, der har nærmest krav herpå.

§ 19. De på en kandidatliste opførte kandidater, der ikke har opnået valg, betragtes som suppleanter for de valgte af samme liste, i rækkefølge efter reglerne i §§ 16 og 17.

Stk. 2. Såfremt en listes kandidater og suppleanter i løbet af valgperioden skulle blive udtømt ved fratræden eller af andre årsager, tilfalder mandatet, jfr. § 18, den liste, der oprindeligt havde nærmeste krav på mandatet.

Valgudvalget.

§ 20. Der nedsættes et valgudvalg bestående af 3 personer. Som udvalgets formand udpeges en dommer. Udvalgets øvrige medlemmer skal have særlig indsigt i valgtekniske spørgsmål.

Stk. 2. Rektor drager omsorg for, at fornøden sekretariatsbistand stilles til valgudvalgets rådighed.

§ 21. Valgudvalget forestår valget og udøver de i §§ 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 og 17 nævnte beføjelser.

Undervisningsministeriet, den 12. oktober 1970.

Helge Larsen.

E. Goldschmidt

Bilag 4.

Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 13. august 1970.

Bekendtgørelse om foranstaltninger ved ikrafttrædelsen af lov om universiteternes styrelse.

I henhold til § 17, stk. 4, i lov nr. 271 af 4. juni 1970 om universiteternes styrelse fastsætter undervisningsministeren følgende:

§ 1. De hidtidige styrelsesorganer fungerer videre, indtil nye universitetsorganer, jfr. § 3, stk. 1, i lov om universiteternes styrelse, er valgt. De forretninger, som efter de hidtil gældende regler har været henlagt til de pågældende organer, udføres indtil da af disse med de afvigelser, som følger af nedenstående bestemmelser, jfr. især §§ 5 og 6.

Stk. 2. Kurator for Københavns universitet leder universitetets økonomiske forvaltning, indtil en chef for universitetets samlede administration er udnævnt.

§ 2. Der afholdes snarest nyvalg til konsistorium, fakultets-, fag- og sektionsråd i henhold til regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 2. De heltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere og læreres repræsentanter i konsistorium vælges for 3 år ad gangen, og de studerendes repræsentanter vælges for 1 år ad gangen. De heltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere og læreres repræsentanter i fakultets-, fag- og sektionsråd vælges for 3 år ad gangen. Repræsentanter for deltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere og lærere i fakultets-, fag- og sektionsråd vælges for 1 år ad gangen, og de studerendes repræsentanter heri ligeledes for 1 år ad gangen.

Stk. 3. De i stk. 2 nævnte valg skal være afsluttet senest den 30. november 1970.

§ 3. Valg af rektor og prorektor skal være afholdt senest den 31. januar 1971 efter regler fastsat af det i § 2, stk. 1, nævnte konsistorium, jfr. § 4, stk. 1, i lov om universiteternes styrelse.

Stk. 2. Indtil de i stk. 1 nævnte valg har fundet sted, har den hidtidige rektor og prorektor sæde i det i § 2, stk. 1, nævnte konsistorium.

§ 4. Øvrige styrelsesorganer fungerer videre, indtil valg af nye universitetsorganer kan afholdes i overensstemmelse med regler fastsat i henhold til § 14 i lov om universiteternes styrelse, jfr. dog § 5.

§ 5. Indtil de i § 4 nævnte valg har fundet sted, fungerer de inden den 1. september 1970 oprettede studienævn videre og varetager de i § 10 i lov om universiteternes styrelse omhandlede funktioner.

Stk. 2. Inden for områder, hvor der den 31. august 1970 ikke var oprettet studienævn, og hvor varetagelsen af de i § 10 i lov om universiteternes styrelse omhandlede funktioner nødvendiggør oprettelse af studienævn, kan sådanne oprettes midlertidigt. Midlertidige studienævn sammensættes af lige mange lærere og studerende og fungerer, indtil de i § 4 nævnte valg har fundet sted.

§ 6. Det påhviler de i § 2 nævnte organer snarest at udarbejde regler til udfyldning af bestemmelserne i lov om universiteternes styrelse, hvor loven tillægger disse kompetencen hertil.

Stk. 2. Derudover fremsætter konsistorium forslag til de bestemmelser, som i henhold til samme lov skal fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 3. Indtil de i stk. 1 og 2 omhandlede regler er fastsat, udfører det i § 2 omhandlede konsistorium de forretninger, som

efter de hidtil gældende regler henhørte under konsistorium, medens de i § 2 omhandlede fakultets-, fag- og sektionsråd alene eller tilsammen udfører de forretninger, som tidligere henhørte under fakulteterne, for Odense universitets vedkommende fagrådene, med de afvigelser, som følger af § 5.

Undervisningsministeriet, den 13. august 1970.

Helge Larsen.

E. Goldschmidt.

Bilag 5.

Notat af folketingsmand Morten Lange.

Vedrørende listevalg. Et ubrugeligt valgsystem.

Uanset den demokratiske baggrund er det den almindelige mening blandt brugerne, at systemet ikke kan fungere. — For udvalget skal jeg nævne et typisk eksempel:

Et område vælger to kandidater; der er enighed om, at Hansen bør vælges, men derudover er der to kandidater i forslag. Det medfører følgende valgeksempler.

Listerne er

<i>I</i>	<i>II</i>
Hansen	Hansen
Jensen	Petersen
Petersen	Jensen

Mulighed A.

Kun listestemmer. Liste *I* 19, liste *II* 11.

Herefter en kandidat til hver liste.

Valgt er Hansen og Petersen. — Skønt flertallet ønskede Jensen.

Mulighed B.

Hvis der evt. forsøges med personlige stemmer, ses følgende eksempel.

<i>Liste I</i>		<i>Liste II</i>	
Hansen	8	Hansen	5
Jensen	11	Petersen	6
Petersen	0	Jensen	0

Herefter ønsker 13 Hansen, 11 Jensen og 6 Petersen. — Men Jensen og Petersen er valg.

En urafstemning med 2 stemmer til hver vælger gav derimod følgende resultat.

Hansen 30, Jensen 19, Petersen 11.

Det er denne folkets vilje, der ikke kan realiseres efter foreslåede valgmetoder.

Tilsvarende problemer ses også i større målestok. Mest på grund af, at universitetspolarisering har mange samtidige poler. Samme borger kan ønske at stemme efter fagpolitisk, universitetspolitisk eller almen politisk stilling, og derfor meget vel have sit primære valg fordelt på 3 lister; herved er det helt uklart, hvilke flertal og mindretal der skal respekteres eller beskyttes.

Blot for at udvalget skal have det i erindring, inden vi betænker folketinget med en betænkning, der fastslår flertallets kærlighed til et umuligt system.

København, den 29. oktober 1970.

Morten Lange.

Bilag 6.

LISTE P.

Studenternes hus, Århus.

Århus, den 25. oktober 1970.

Angående valg til Konsistorium ved Århus universitet.

Liste P, der er repræsenteret i Fællesrådet (de studerendes råd) med 1 mand, har på et medlemsmøde enstemmigt besluttet at stille op til direkte og frie valg til Konsistorium. I denne forbindelse ønsker man at udtale følgende:

Det forekommer at være af største vigtighed, at der ikke skabes præcedens for udemokratiske valgmetoder til de nye universitetsorganer. Om end vi med stor beklagelse og under modstand har måttet bøje os for undervisningsminister Helge Larsens ultimative fastsættelse af vores repræsentation til kun 33 pct. i Konsistorium, er ovennævnte principielle forhold af en sådan betydning, at vi opfordrer Folketinget til at stå fast på kravet om at få gennemført direkte og forholdstalsmæssige valg — også første gang de afholdes. Kun på et sådant grundlag vil der være mulighed for at frigøre debatten inden for de nye organer, så ingen gruppe på forhånd er udelukket fra at få indflydelse på de beslutninger, der skal tages. Fraviges denne linie nu, vil en revision af styrelsesloven — som den er lovet af ministeren — være bragt i fare. De nye organer skal være det sted, hvor der er adgang for meningene til at brydes for at lægge op til den bedste beslutning. De bør ikke blive til registrerings- og ekspeditionssteder for forudfattede meninger.

For de studerende er det klart, at vort berettigede krav om mere indflydelse ikke er blevet fulgt, og derfor bør der arbejdes for en konsekvent demokratisering af de af loven fastsatte organer. Enhedsrepræsentationen vil ikke give de studerende mere indflydelse end forholdstalsrepræsentationen, men vil kun give en gruppe af studerende mere indflydelse på en anden gruppes bekostning. Hvorvidt det er et flertal eller et mindretal, der beslutter enhedsrepræsentationens gennemførelse er ligegyldigt: Det kan nemlig ikke være et nok så stort flertals ret at bestemme, at der ikke må eksistere et mindretal.

Studentterfronten i Århus, der har flertal i Studenterrådet med støtte fra andre lister, har gjort accepten af enhedsrepræsentationen til en betingelse for at ville indtræde i Konsistorium. For liste P står det klart, at fronten under dække af at ville forsvare de studerendes interesser søger at maksimere sin indflydelse på andre studerendes bekostning. Dette kan ikke være i overensstemmelse med folketingets vilje.

Liste P ønsker, at den entydige forbindelse mellem de studerende og disses repræsentation i konsistorium sikres.

Med venlig hilsen

Henrik Vestergaard.

Formand for Liste P.

Til folketingets medlemmer.